

6. Uluslararası Seramik Sempozyumu ve Sanat Eğitimi Değişim Programı Atölye Çalışmaları

Sadettin AYĞÜN

Yard.Doç.

Kamuran AK

Arş.Gör.

Anadolu Üniversitesi

Güzel Sanatlar Fakültesi, Seramik Bölümü

10-22 Ekim 2004 tarihleri arasında Anadolu Üniversitesi Uluslararası Seramik Sempozyumu ve Sanat Eğitimi Değişim Programı'na ikinci kez ev sahipliği yaptı. Fakültemiz Seramik Bölümü'nde gerçekleştirilen bu etkinlik Üniversitemizin yanı sıra Tokyo Güzel Sanatlar ve Müzik Üniversitesi, Tacoma Community Yüksekokulu, Surrey Sanat Enstitüsü, Ulusal Seul Üniversitesi, Kangnam Üniversitesi, Münster Güzel Sanatlar Akademisi'nin öğretim elemanları ve öğrencilerinin katılımı ile gerçekleşti. Etkinlikte misafir olarak Marmara Üniversitesi'nden Prof. Güngör Güner, Dokuz Eylül Üniversitesi'nden Prof. Sevim Çizer ve Meksikalı seramik sanatçısı Nora Medina yer aldılar. Etkinlik kapsamında yer alan konferanslar, film-saydam gösterileri, sergiler ve gezilerin yanı sıra atölye çalışmaları (workshop) gösterdiği çeşitlilik ile katılımcı ve izleyicileri memnun etti.

Sempozyum kapsamında katılımcı ülkelerin geleneksel ve çağdaş seramik sanatları hakkında daha fazla bilgi edinilmesinin amaçlandığı workshoplar 12, 14, 15 Ekim günlerinde Seramik Bölümü Atölyeleri'nde yapıldı. Sanatçıların talebi doğrultusunda atölyelerde maksimum verimi sağlayacak çalışma düzeni, malzeme ve gereçler sağlandı. Her katılımcıyı asiste edecek görevliler seçildi. Üç günlük bu süre içerisinde aşağıda sıralanan toplam dokuz atölye çalışması programlandığı gibi gerçekleşti;

Prof. Richard Mahaffey, "Çamur Tornasında Şekillendirme"

Prof. Fumio Shimada, "Çamur Tornasında Şekillendirme"

Prof. Lee Wang Young, "Çamur Tornasında Şekillendirme"

Prof. Magdalene Odundo, "Çamurla Şekillendirme"
Okutman Clare Twomey, "Dökümle Şekillendirme"
Prof. Kap Sun Hwang, "Çamur Tornasında Şekillendirme"
Yard. Doç. Ekrem Kula, "Alçı Tornasında Kalıp Yapımı"
Yard. Doç. Sadettin Aygün, "Yüzden Kalıp Alma"
Prof. Zehra Çobanlı, "Transfer -Çıkartma- Tekniği"

Workshop'lara katılan tüm sanatçıların ortak bir yanı vardı; seramik... Ortak olan bu noktanın dışında sanatçının doğduğu, yetiştiği toplumun kültürünü ve sanatsal bilgi edinimini kendine özgü bir şekillendirme tekniği aracılığı ile izleyicisine seramik olarak aktarma yönteminin kişilere göre farklılıklar gösterdiği gözlemlendi. Sanatçıların bir kısmı çamur tornası kullanırken, bazıları elle şekillendirmeyi, bazıları alçı tornası ve alçıyı, bazıları da transfer kağıtlarını bir araç olarak kullandı. Anlatım seramik, ona ulaşım aracı da bir şekillendirme tekniği olunca, sanatçının bütün düşüncelerini istenilen şekilde özgürce dile getirmesi, sanatsal bir forma dönüştürmesi de tekniğin sınırları dahilinde olması beklenebilir... Atölye çalışmalarına katılan tüm sanatçılar seçtikleri çalışma sistemi, izleyicilerle kurdukları iletişim, kullandıkları malzeme ve onunla kurdukları bağ ile tekniğe bağlılığın getirdiği zorluğu aşmayı başardılar.

Prof. Richard Mahaffey, "Çamur Tornasında Şekillendirme"

Atölye çalışmaları 12 Ekim, saat 14.00'de Profesör Richard Mahaffey ile başladı; "Çamur Tornasında Şekillendirme". Workshop konusu seramikle yakından uzaktan ilgisi olan herkes için tanıdık, sıradan bir konu olarak görülse de uygulama herkesin çalışma üzerinde odaklanmasına neden olmuş, izleyicilerin takdirini toplamış ve hafızalarda kalıcı izler bırakmıştır. Bunun nedeni biraz da sanatçı-izleyici iletişiminden kaynaklanıyordu. Profesör Richard Mahaffey'in espirili kişiliği, izleyici ile kurulan iletişimin tamamlayıcı bir unsuru olmuştur. Sempozyuma Tacoma Community Yüksekokulu adına katılan sanatçı, Amerikalı olmasına rağmen çalışma sistemi ve sanatını ifade biçimi Japon seramik sanatına yakınlık göstermekteydi. Bu da sa-

natının sadece doğup büyüdüğü kültüre bağlı olmadığını bir göstergesi olmuştur. Burada farklı kültürlerin sahibi olduğumuz kültürle birleşerek seramikte ifadesini bulabildiğini görüyoruz. Üç farklı form şekillendiren sanatçı her üç formunda da kendine özgü şekillendirme yöntemini en ince ayrıntısına kadar izleyici ile paylaştı. Büyük boyutlu çanak yapımının püf noktaları, tabak yapımındaki detaylar ve kaolen ile yapılan dekorlama tekniği bunlar arasında sayılabilir.

Prof. Fumio Shimada, "Çamur Tornasında Şekillendirme"

Aynı gün, aynı workshop konusu... Atölye çalışmasının konusu aynı olsa da içerik bir önceki çalışmaya göre gösterdiği farklılık ile izleyicilerde ilginin devamını sağladı. Çamur tornasında şekillendirmede çamurun kıvamının önemine tekrar tekrar değinen sanatçı için çamur hazırlamak da ön hazırlık gerektiriyordu. Çamur her ne kadar yaşadığı toprak parçasına ait olmasa da usta ellerin arasında kısa bir sürede Japon kültürünü yansıtan parçalara dönüşüverdi. Sake kapları, çaydanlıklar ve kapak-kulplar izleyicilerin hayret dolu bakışları önünde özel çekim yöntemleri ile hayat buldu. Malzeme ile sanatçı arasında kurulan bir bağ vardı ki bu bağ tüm sınırların ortadan kalkmasına sebep olmuştu. Sanatçı, kültür ve sanat birikimi tornadaki ustalığıyla karşımızdaydı. Günün ilerleyen saatlerinde Prof. Fumio Shimada'nın öğrencileri bu çalışmanın devamı niteliği taşıyan bir uygulama yaptı. Yer olarak Seramik Bölümü Torna Atölyesi'nin seçildiği bu çalışmada tüm sempozyum katılımcıları torna ile şekillendirmeye aktif olarak katıldı. Workshopların ilk gününde bu faaliyetle katılımcıların arasındaki ilişkiler, seramik adına paylaşımlar güçlendi.

Prof. Lee Wang Young, "Çamur Tornasında Şekillendirme"

Bir günlük aradan sonra 14 Ekim'de, Kore Kangnam Tasarım Üniversitesi adına sempozyuma katılan Prof. Lee Wang Young uygulamasına atölyedeki ayaklı çömlekçi tornasını kullanarak başladı. Malzeme aynı; çamur, çömlekçi tornası, kişisel beceri... Fark; kültür, dünya görüşü ve şekillendirilen form. Lee Wang Young hareketli kişiliği ve insanlarla sürekli bir paylaşım içinde olması nedeniyle sempozyum boyunca ilgiyi üzerinde toplamayı başaran bir sanatçıydı. Diğer katılımcılardan farklı olarak sanatçı tornada daha büyük bir form şekillendirme ile başladı gösterisine. Kullandığı kırmızı çamur sanatçının usta ellerinde vücut buluverdi. Geleneksel Kore seramik sanatında Japon etkileri izleyicilerin gözünden kaçmadı. İzleyicilerden birine de tornada şekillendirme olanağı tanıyan sanatçı daha sonra elektrikli tornada önceki forma yakın boyutta bir form şekillendirdi.

Prof. Magdalene Odundo, "Çamurla Şekillendirme"

Okutman Clare Twomey, "Dökümle Şekillendirme"

İngiltere Surrey Sanat Enstitüsü'nden etkinliğe katılan sanatçılar aynı atölyeyi paylaştı. Atölye aynı, sunumlar farklı olunca izleyici ilgisini iki çalışmada da toplamak zor olması beklenirken sanatçıların birbirilerine tanıdıkları süreler ile çok dinamik bir atölye çalışması gerçekleşti. Kenya asıllı Prof. Magdalene Odundo ince öğütülmüş çamur ve turnet kullandı gösterisinde. Yaptığı form, çalışma tarzı, kendinden emin ve güçlü duruşu ile sanki eski bir Anadolu kadını duruyordu karşımızda. Sanatçı bize muntazam bir et kalınlığına sahip formun turnet yardımı ile nasıl şekillendirileceğini gösterdi. Şekillendirme sonrası et kalınlığını kontrol etmek için form kesildi. Gerçekten de çamur tornasında şekillendirilmiş gibi her tarafı eşit, kusursuz bir form vardı karşımızda.

Sanatçı sonra öncekine benzer bir form şekillendirdi. Yüzeyi as-tarlanan bu form da kesildi ve bu parçalardan yeni, sanatçının bi-ze aktarmak istediği konuyu anlatan form ortaya çıktı. Odundo bunları yaparken Clare Twomey'de çalışması için gereken malzeme-leri düzenledi. Odundo'nun güçlü ve spontan çalışmasının tam tersi bir çalışma sistemine sahipti Clare. Bu sistemi tanımlamak için iki kelime yeterli olur aslında; zarif ve düzenli. Yanında getir-diği kalıplara döküm yapıp seramik parçaları çoğaltan Clare, fırın plakaları üzerinde (taşımada ve pişirmede yardımcı olması için) sınırladığı alan içerisine bunlardan düzenleme yaptı. Plaka üzerin-deki sınırlayıcı duvarlar yüzünden seyirciler yapılanları görmekte zorluk çekseler de çalışma ilerledikçe Clare'in oluşturduğu strük-tür ortaya çıkmaya başlamıştı. Plakaların ardındaki gizem izleyen-lerin ilgisini üst noktaya çekmişti.

Prof. Kap Sun Hwang, "Çamur Tornasında Şekillendirme"

Kore Ulusal Seul Üniversitesi'ni temsil eden Prof. Kap Sun Hwang ölçülü çalışması ve biraz da Batı'yı anımsatan tarzı ile karşımız-daydı. Sanatçının yanındaki plastik kutu seyircinin meraklı bakış-ları arasında yavaş yavaş açılmaya başladı. İçinden ne işe yaraya-cağı konusunda hemfikir olmadığımız parçalar çıkmaya başla-mıştı; kehribar taşları, ahşaptan yapılan bir düzenek, üzerinde öl-çüler olan polyester levha. Çalışma tarzına uygun araç gereçleri Kore'den yanında getiren sanatçı kendine has çalışma sistemini, kullandığı teknikleri seyirci ile içtenlikle paylaştı. İşlerinde porse-len çamuru kullanan sanatçı bu uygulamada kırmızı çamurla çalıştı. Önceden çamur tornasında şekillendirilen silindirler, deri sertliği kıvamına geldiğinde eşit parçalara bölünerek aralarına as-tar sürülüp tekrar yapıştırıldı. Bu basit işlemle vazoya estetik bir görünüm kazandırılmış oldu. Yalın ve estetik... Sanatçının çalış-ması sırasında Almanya'daki atölyesi ile ilgili yaptığı sunum da workshopu zenginleştirdi.

Yard. Doç. Ekrem Kula, "Alçı Tornasında Kalıp Yapımı" Yard. Doç. Sadettin Aygün, "Yüzden Kalıp Alma"

Sıra gelmişti ev sahipliği yapan bölümümüz öğretim üyelerine. Ev sahiplerinin sunumları için alçı atölyesi seçilmişti. Alçı, seramik model ve kalıp yapımında kullanılan vazgeçilmez bir ara malzeme. Bazen alçı şekillendirmeyi daha kolay kılmak için de makineler tercih edilmektedir. Dairesel formlar; vazo, çanak, tabak gibi modeller alçı tornası yardımı ile şekillendirilir. Endüstriyel üretime hızlı ve doğru bir yöntem ile rasyonellik kazandırılır.

Yard. Doç. Ekrem Kula da buna bağlı olarak sunumu için alçı tornası ile şekillendirmeyi seçmişti. Makinenin kazandırdığı pratikliğin yanında Kula'nın izleyicisine sunduğu bir pratiklik daha vardı; modeli oluşturmadan kalıp yapılacaktı. Form olarak büyük boyutlu bir çanak seçilmişti. Boyutuna ve çizimine uygun olması dikkat edilerek (kontrol için çizimden şablon çıkarıldı) şekillendirme başlamıştı. İzleyicinin meraklı bakışları arasında alçı yavaş yavaş bir kitleden bir forma dönüştü. Öncelikle kalıbın alt parçasını oluşturacak parça şekillendirildikten sonra üzerine alçı dökülerek kalıbın ikinci yarısı da şekillendi. Ekrem Kula bunları yaparken atölyenin bir başka köşesinde Yard. Doç. Sadettin Aygün de katılımcılardan birinin yüzünden kalıp almak için yaptığı hazırlıkları tamamlanmıştı. Modelin yüzünden kalıp alınacaktı... Alçılı sargı bezi hem pratik hem de hassas bir çalışma sağlayacaktı. Katılımcının saçı bone ile kıyafetleri de naylon örtü ile kapatıldıktan sonra yüzüne vazelin sürüldü. Önceden kesilip hazırlanmış olan küçük alçılı sargı bezi parçaları suda ıslatılarak çok dikkatli bir şekilde, modelin nefes almasını engellemeden yüzüne uygulamaya başlandı. İlk aşamada yüzün tamamı tek kat sargı bezi ile sarıldıktan sonra üzerine bir kat daha uygulandı. Oluşturulan kabuğun mukavemetini sağlayacak kadar bir sertlik ve esneklik elde edildikten sonra işlemin birinci kısmı tamamlanmıştı. Alçı ıslandıktan sonra da yüzden kabuk sargı bezi ayrıldı. Tekrar bir al-

çı hazırlanarak yalıtılmış kalıp içine döküldü ve yüzün alçı modeli elde edilmiş oldu. İşin tekniğini gören diğer katılımcılar da birbirinin yüz kalıbını alarak, yüz modellerini oluşturdular, günün anısına yanlarında götürdüler. Katılımcıların hafızalarına pratik kalıp alma yöntemleri bırakan alçı atölyesi workshopundan sonra son bir atölye çalışması kalmıştı...

Prof. Zehra Çobanlı, "Transfer -Çıkartma- Tekniği"

Bu çalışma ile workshop programımız sona erecekti. Belki de bir sonraki sempozyuma kadar katılımcılar bir araya gelemeyecek ama burada öğrenilip görülenler ve edinilen arkadaşlıklar hiç unutulmayacaktı. Bu atölye çalışması da bu doğrultuda katılımcıların "iz"lerini ölümsüzleştirerek kalıcı kılmayı amaçlıyordu. Yöntem olarak da çıkartma tekniği uygun görülmüştü. Atölye çalışmasında önceden hazırlanmış olan çıkartmalar seramik tabaklar üzerine aplike edilecekti. Bunun için de ön hazırlık aşaması fotoğraflanarak kısa bir sunum hazırlandı. Sunum ile birlikte transfer tekniği hakkında teorik bilgi de verildi. Prof. Zehra Çobanlı kayıt esnasında misafirlerden alınan "iz"leri (imzalar) tabaklar üzerine nasıl aplike edileceğini göstererek çalışmaya başlamıştı. Çalışma katılımcıların da iştiraki ile dinamikleşti. Prof. Richard Mahaffey bunun öncüsü oldu ve onu bir katılım seli izledi. Kayıt gününde alınan imzaların ne amaçla kullanılacağını anlayamayan katılımcılar bu "iz" bırakma sürprizini çok sevmişti. Herkes özgürce, dilediği gibi imzalarını tabaklara aktarırken bir kez daha sempozyum boyunca edinilen sanat paylaşımları ve arkadaşlıklar pekişmişti. "İz"lenen bu tabaklar daha sonra dekor fırınında pişirilerek katılımcılara bu etkinliğin anısına verilecekti.

